

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД «БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ»
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ
КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ КРИЗОВИЙ ЦЕНТР «СОЦІОТЕРАПІЯ»
ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ «АНКОР»
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК імені СТЕФАНА БАТОРІЯ
(Республіка Польща)

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТОСТІ

В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

08 жовтня 2024 року, м. Київ

УДК 155.9

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій» 08 жовтня 2024 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2024. 161с.

Друкується за рішенням Вченої ради
Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 11 від 21.11.2024 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Оксана СЕРГЕСНKOBA, завідувач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Олена ЛИТВИНЕНКО, завідувач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, доцент.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Олена СОРОКІНА, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент.

Ярослав КОРКОС, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор філософії з спеціальності 053 Психологія.

Ганна СОБЧАК, викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей висвітлено наукові та прикладні аспекти соціально-психологічної допомоги особистості; соціально-психологічну допомогу постраждалим під час кризових подій та військового конфлікту; особливості психологічної культури та просвіта у воєнний та повоєнний час; психологічну парадигму у розбудові інклюзії в освітньому просторі.

© Факультет психології,
соціальної роботи та
спеціальної освіти

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 1

«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБИСТОСТІ»

А. Д. Васильєв

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ У ПОДОЛАННІ РОЗЛАДУ СОЦІАЛЬНОЇ ТРИВОГИ.....9

Г. І. Васильєва, К. О. Сінько

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЦЬМИ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....11

Н. Д. Вінник, В. В. Бабенко

ДО ПИТАННЯ ФРУСТРАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....13

Н. Д. Вінник, Т. Є. Кремінська

ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ВИБІР ОСОБИСТІСТЮ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У ЖИТТЄВИХ КРИЗАХ.....14

Н. Д. Вінник, О. В. Майбоженко

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДОЛАННЯ КРИЗИ ДІТЬМИ 6-7 РОКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КАЗКОТЕРАПІЇ.....16

Н. Д. Вінник, М. Г. Плакса

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ ТА МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ В НАВЧАННІ.....18

Н. Д. Вінник, М. Г. Плакса

ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ НА МОТИВАЦІЮ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ В НАВЧАННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....20

І. А. Власенко

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ДРУЖИНАМ ІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....22

І. А. Власенко, Н. І. Лобаненко

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ЖИТТЄВИХ КРИЗ ЖІНОК - ВИМУШЕНИХ МІГРАНТОК.....24

І. А. Власенко, Т. К. Яворська

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВОЇ КРИЗИ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ ТА ЇЇ ПОДОЛАННЯ.....26

Ж. Окамбі-Кіндало Ясса

ПСИХОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ НАРЦИСТИЧНОЇ ТРАВМИ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБИСТОСТІ.....29

Н. О. Довгань

КОНСТРУКТИВНА ПОВЕДІНКА ГРОМАДЯН У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ: ТЕХНОЛОГІЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВТРУЧАННЯ.....30

Є. Ю. Журавель

БІОСУГЕСТИВНА ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ СТРЕС- АСОЦІЙОВАНИХ РОЗЛАДІВ У ЛЮДЕЙ ІЗ БОЙОВИМ ДОСВІДОМ.....32

І. В. Зрум

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОГОПЕДА В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....35

С. М. Каліщук

РЕАЛІСТИЧНЕ СПІВВІДНЕСЕННЯ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА ІЗ СВІТОМ В УМОВАХ ВІЙНИ.....36

С. М. Каліщук, К. О. Солдатова

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ОСОБИСТІСТЮ КРИЗИ НЕПЕРЕБОРНІХ ОБСТАВИН.....40

В. В. Кобильченко, І. М. Омельченко

ІНКЛЮЗИВНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК НОВА ГАЛУЗЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ.....42

О. П. Коханова, О. С. Голованова

САМОРЕГУЛЯЦІЯ ДОРОСЛИХ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ.....44

В. В. Левченко

ПСИХОДИНАМІЧНИЙ АСПЕКТ У КАТАТИМНО-ІМАГІНАТИВНІЙ ПСИХОТЕРАПІЇ.....46

В. А. Литвиненко, О. В. Тюфякіна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З НАВЧАЛЬНИМИ ТРУДНОЦЬМИ.....47

О. В. Мартинчук, Н. Б. Дуб'юк

АКТУАЛЬНІСТЬ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ПРОФІЛЮКООРДИНАТОРА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....49

О. В. Мартинчук, Н. Л. Шнит

ФОРМУВАННЯ СТАТЕВОЇ ОСВІЧЕНОСТІ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....51

Я. В. Мартинюк

СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДИ ПОСТРАЖДАЛОЇ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ.....53

В. М. Мельник

ПОНЯТТЯ ПРО ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....54

І. В. Музиченко, Ю. В. Одінцова

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВЖИВАННЯ ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ.....58

Т. М. Нікуліна

КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА ЮНАЦЬКОГО ВІКУ.....59

Б. В. Плєскач, С. Т. Ренетій

ВСТАНОВЛЕННЯ ОБМЕЖЕНЬ ДО ОНЛАЙН-ТЕСТУВАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ.....61

О. М. Рева, О. О. Заболотна

ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....63

- організації освітньої діяльності дитини вдома;
- налагодження співпраці з навчальним закладом (адміністрацією, вчителями, асистентом вчителя тощо).

Співпраця (залежності від потреб дитини з особливими освітніми потребами) з *іншими (зовнішніми) суб'єктами*: інклюзивно-ресурсними центрами, реабілітаційними центрами, громадськими організаціями тощо за такими напрямками:

- організація консультацій фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів;
- організація тренінгів та семінарів для підвищення кваліфікації педагогічних працівників для розвитку їхніх компетенцій в роботі з дітьми з особливими освітніми потребам;
- спільна робота із зовнішніми (фахівцями) над створенням доступного фізичного та інформаційного середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

Внесення пропозицій до педагогічної ради щодо підвищення кваліфікації вчителів, адміністрації школи з питань організації та впровадження інклюзивного навчання у закладі освіти.

Отже, аналіз міжнародного досвіду дасть змогу системно і фахово підійти до розроблення моделі професійного профілю координатора інклюзивного навчання для закладів освіти України.

Список використаних джерел:

1. Мартинчук О. В., Скрипник Т. В., Федоренко О. Ф., Найда Ю. М., Заєркова Н. В. Проблеми сучасного кадрового забезпечення інклюзивного навчання в Україні. *Суспільство та національні інтереси*, 2024. №4 (4). С. 485-497
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, §24a. URL : <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220001594>

**О. В. Мартинчук, м. Київ,
o.martynchuk@kubg.edu.ua**
**Н. Л. Шнит, м. Київ,
nlshnyt.fpsrso23m@kubg.edu.ua**

ФОРМУВАННЯ СТАТЕВОЇ ОСВІЧЕНОСТІ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ЯК СКЛАДОВА ВИХОВАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Формування статевої освіченості підлітків з особливими освітніми потребами (далі - ООП) є важливим аспектом виховання в інклюзивному освітньому середовищі. Статева освіта передбачає надання адаптованої інформації, що враховує вікові та культурні особливості учнів і сприяє розвитку навичок, необхідних для успішної соціалізації, ухвалення рішень, встановлення особистих меж та уникнення ризикованої поведінки. У даному контексті важливим є

забезпечення системного підходу до навчання, зокрема в аспектах фізіологічного, психологічного та соціального розвитку молоді.[1].

Результати теоретичного аналізу літературних джерел свідчать, що статева освіченість є важливим аспектом виховання підлітків і молоді, зокрема тих, які мають особливі освітні потреби. Педагоги відіграють ключову роль у формуванні цих знань і навичок, але в Україні ця тема ще недостатньо розвинена у контексті роботи з молоддю з ООП. [2].

З метою визначення наявного стану сформованості статевої освіченості у підлітків і молоді з особливими освітніми потребами та рівень обізнаності педагогів щодо формування статевої освіченості у цієї категорії учнів нами були проведені відповідні дослідження.

Так, під час дослідження, спрямованого на вивчення особливостей статевої освіченості підлітків з різними категоріями освітніх труднощів, нами було враховано складнощі, пов'язані з комунікацією та інтелектуальними функціями, що спонукало нас до використання різних методів збору даних. Для підлітків з функціональними мовленнєвими та зоровими освітніми труднощами застосовувалося анкетування, яке дало змогу оцінити їхні знання щодо статевої освіти у соціальних, фізіологічних і психологічних аспектах. Для підлітків із інтелектуальними освітніми труднощами використовувався метод глибинного інтерв'ю, що уможливив детальніше розкриття їхніх уявлень про фізіологічний розвиток та особисті межі, а також виявлення труднощів у розумінні цих аспектів.

Результати опитувань засвідчили, що рівень статевої освіченості підлітків з ООП значною мірою залежить від категорії освітніх труднощів. У підлітків із функціональними мовленнєвими та зоровими освітніми труднощами спостерігаються труднощі у сприйнятті інформації, пов'язаної з соціальними навичками та взаємодією в соціумі. Зокрема, виникають труднощі з розумінням меж особистого простору, навичками встановлення соціальних контактів, а також адекватним сприйняттям фізіологічних змін. Підлітки з інтелектуальними порушеннями демонструють певні складнощі у розумінні основних понять, що стосуються фізіологічних аспектів дорослішання, правил приватності та соціальної взаємодії, що вимагає більш адаптованого підходу та індивідуальних програм виховання.

Для визначення рівня обізнаності та готовності педагогів до впровадження елементів статевої освіти під час виховної роботи з підлітками з ООП було проведене анкетування 41 фахівців, які працюють з цією категорією молоді через Google Форми за розробленими критеріями та показниками, що дало змогу оцінити їхню готовність до інтеграції статевої освіти в систему виховання в інклюзивному освітньому просторі.

Згідно з результатами опитування вчителів, 43,9% респондентів вважають статево освіту важливою, 56,1% — дуже важливою. Це свідчить про загальну згоду серед освітян щодо необхідності формування статевої освіченості у підлітків з ООП.

Крім того, було виявлено труднощі у викладанні статевої освіти для молоді з ООП. Зокрема, вчителі зазначали про пасивність батьків через делікатність теми (36,8%) та брак спеціальної підготовки у вчителів (26,3%). Водночас більшість вчителів вказують на необхідність інтеграції статевої освіти у навчальні програми

(71,1%) та на важливість співпраці між школою, батьками та спеціалістами.

За результатами проведеного дослідження можна дійти висновку, що статева освіченість є важливим компонентом соціальної адаптації підлітків з ООП. Відтак, ця проблема потребує вирішення на рівні розроблення науково-теоретичних засад та навчально-методичного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Шнит Н. Л., Мартинчук О. В. Особливості формування статевої освіченості у молоді з особливими освітніми потребами: польський досвід. *Наукові інновації та передові технології*, 2024. №8 (36). С. 14721482
2. Найдьонова Г. Проблема психосексуального розвитку дітей із інтелектуальною недостатністю. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. Сухомлинського. Психологічні науки*. 2017. № 1. С. 122-126.
3. Fornalik I. Jak edukowac seksualnie osoby niepełnosprawne intelektualnie? *Poradnik dla specjalistów*. Warszawa : Stowarzyszenie „Bardziej Kochani” i innych publikacji, 2010.

Я. В. Мартинюк, м. Київ,
y.martyniuk@kubg.edu.ua

СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДИ ПОСТРАЖДАЛОЇ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ

Значне посилення та активізація згуртованості українського народу прослідковується з 2014 року з початком бойових дій на Сході України, анексією Автономної республіки Крим, запровадженням антитерористичної операції, а потім і операції об'єднаних сил на Сході України. Про соціальну згуртованість, як масове явище, можемо говорити після повномасштабного вторгнення російської армії на територію України 24 лютого 2022 року.

За визначенням А. Колот, соціальна згуртованість, у найбільш загальному розумінні, це: включеність і участь членів суспільства у політичному, економічному й культурному житті; почуття солідарності та належності до суспільства, що засноване на ефективному використанні громадянських прав. Добробут і мир абсолютної більшості громадян, гармонійні й стабільні відносини, мінімізація соціальної ізоляції та соціальної дезінтеграції – основа соціальної згуртованості суспільства [3, с. 11].

Головною умовою згуртованості та активізації людських ресурсів місцевих громад, на думку Т. Спіріна та Т. Лях, є прагнення соціальної активності, соціальної значущості, самоврядування, інтерес спробувати й досягнути поставленої мети, удосконалення здібностей, стимулювання ініціативи та творчості [4, с. 26]. Адже це сприяє активізації громади навколо спільної проблеми, розуміння потреб суспільства та адекватної реакції на них. Відбувається процес формування свідомого громадянства, здатний взяти на себе відповідальність за процеси, що відбуваються у суспільстві [4].

Велика кількість людей дотичні до війни, котра розпочалася ще з 2014 року. На нашу думку, умовно даних громадян можна об'єднати у дві групи, ті які